
Grøn fremtid for landdistrikterne

Oktober 2025

Næste generation skal også kunne drømme om det gode liv på landet, langs vandet og i lokale bysamfund

Radikale Venstre har en plan for landdistrikter og provinsbyer

Danmark er dejligt – ikke mindst uden for de store byer. Den højeste livskvalitet finder man i kommunerne langs den jyske vestkyst, i Sønderjylland og på øer som Fanø, Ærø, Langeland og Læsø. Også på Fyn og Sjælland er der flere kommuner med i top-10. Her vurderer beboerne, at de samlet set har det bedste liv. Ikke kun i korte lykkeglimt, men mere grundlæggende og i det lange løb.

Radikale Venstre kæmper for at gøre livet grundlæggende bedre i det lange løb: For næste generation. Både i byer og på landet. Dette er vores plan for livet i landdistrikterne, de små bysamfund og provinsbyerne fremover.

Vores vision er, at flere familier vælger landdistrikter og lokalsamfund til, når de skal slå rødder, at flere unge vender tilbage efter studierne og at flere seniorer bliver boende, når pensionisttilværelsen kalder.

Landdistrikterne og de lokale bycentre skal gøres attraktive og udvikle sig i egen ret – samtidig med de store byer og ikke som modsætning til dem. Så vi vender den udvikling, der har skævvredet landet med langsom eller negativ udvikling i befolkningsstal og huspriser mange steder uden for de større byer.

Det lykkedes ikke ved at standse udviklingen, rulle tiden tilbage eller stavnsbinder og tvangsflytte folks liv, jobs og uddannelser. Radikale Venstre mener – i modsætning til mange andre partier – ikke, at det er synd for dem, der bor på landet. Tværtimod er det ofte der, fællesskabet er stærkest, luften renest og naturen nærmest. Derfor er det heller ikke et problem eller en straf, som skal kompenseres af staten.

Radikale Venstre går en anden vej. Vi tager bekymringerne alvorligt og vil sætte målet ind med reelle, fremtidsorienterede løsninger. Vi vil først og fremmest gribe mulighederne i den grønne omstilling og forstærke dem til glæde og gavn for hele landet. Vi vil bygge videre på det lokale engagement og de naturværdier, som er et af landdistrikternes stærkeste kort. Vi er også klar til at prioritere indsatsen nogle steder frem for at smøre den tyndt ud. Vi vil øge mobilitet, styrke videnssamfundet og udbrede fremtidens jobs for næste generation.

Radikale Venstres plan har fem dele:

- Grønne jobs Side 2
- Natur Side 5
- Børneliv og uddannelsesmuligheder. Side 7
- Kollektiv transport, elbiler og cykelture .. Side 9
- Lokale fællesskaber og ildsjæle. Side 11

Mere plads til mennesker og flere grønne jobs uden for byerne

Der skal investeres i nye jobs, grøn energi og skabes plads til en ny generation på landet frem for til landbruget

Landbruget har været en historisk motor for Danmark, men vores landdistrikter er – og har yderligere potentiale til at være – andet og mere end det i fremtiden.

Dansk landbrug skal ændres markant og udvikles til at blive langt mere bæredygtigt. I forvejen er den lokale beskæftigelse i landbruget begrænset, og fremover vil det fylde endnu mindre. Derfor er det nødvendigt at give bedre vilkår for en bredere vifte af virksomheder i landzonerne, for at skabe nye fremtidssikre jobs og mere liv. Det kan blandt andet være inden for turisme, service, den digitale økonomi og ikke mindst grønne virksomheder, der kan udnytte grøn strøm tæt på, hvor den produceres, og på tidspunkter, hvor den er billig.

Derfor skal de store landbrugszoner åbnes, så der bliver mere plads til mennesker, deres liv og jobs. Fremover skal industrielle landbrug ikke længere have forrang til Danmarks arealer. Vi vil have mere rekreativ natur til de mennesker, der bor i landdistrikterne, og samtidig skal iværksættere, små og store virksomheder have lettere adgang og gode vækstvilkår.

Produktionen af lokal grøn strøm er afgørende for mange grønne virksomheder, men den konkrete placering af vedvarende energianlæg kan give anledning til store drøftelser for og imod lokalt. Radikale Venstre ønsker at skabe lokalt ejerskab og fordelagtighed i de kommuner, der lægger areal til VE-anlæg. Vi vil først og fremmest udnytte arealer uden særlig naturværdi eller kulturel betydning til vindmøller eller solceller – afskærmet naturligt – og samtidig sikre en gevinst for naboer og lokalsamfund. De gode løsninger skal findes, for uden mere vedvarende energi på land får vi ikke nok grøn strøm i de danske stikkontakter i fremtiden.

Grønne jobs: Radikale Venstre vil

- Gøre det mere attraktivt for lokalsamfund at producere grøn strøm med et tilskud på 4 øre pr. Kwh til de berørte kommuner som kan bruges på fx skoler, kulturliv, velfærd eller naturudvikling.
- Arbejde for større lokalt medejerskab til VE-anlæg gennem flere små energi-fællesskaber.
- Arbejde for et brintrør langs Vestkysten mhp. at skabe lokale jobs i Vestjylland og udnytte fremtidens vind-energi.
- Skabe bedre mulighed for fritidslandbrug, beboelse og virksomheder i landdistrikterne og fjerne utids-svarende særhensyn til landbruget i planlovens nuværende "Landzone".

Læs mere i Radikale Venstres udspil:
Farvel til Sort energi.

Skønnere, vildere og rigere natur i vores landdistrikter: Åbent for alle

En dansk Allemandsret og den grønne trepart skal give naturen og naturoplevelserne forrang i fremtiden

Radikale Venstre vil skabe mere natur og bedre adgang til den ude omkring i landet. For med let adgang til rigere natur vil landdistrikter og landsbysamfund kunne tilbyde et markant anderledes og attraktivt fritidsliv end byerne.

Det skal ske ansvarligt, på naturens præmisser og som del af den store arealomlægning i "den grønne trepart".

Der er stort potentiale. Kun 1,6 pct af Danmarks areal er i dag beskyttet natur. Store landbrug fylder det meste af vores landskab – over 60 pct – og deres udledninger af fosfor og kvælstof har kvalt mange af vores søer, fjorde og indre farvande.

Samtidig er meget af den sparsomme natur svært forurennet eller svært tilgængelig for almindelige danskere. Ingen af de 1000 søer, der indgår i vores miljøindsats er længere i god tilstand. Det er svært at nå frem til vandløbene med sin fiskestang, og mange steder er de få shelterpladser fuldt booket. Man må ikke færdes i skovene efter solnedgang. Og man må slet ikke slå et telt op – hverken i de private skove eller langs Danmarks kyster.

Natur: Radikale Venstre vil

- Investere i de nødvendige kapaciteter og kræve en plan for at få bremsset forureningen af alle danske søer.
- Indføre en dansk udgave af "Allemandsretten".
- Tillade fri teltning på alle offentlige skov- og naturarealer samt langs hele den danske kyst
- Styrke foreningslivet i naturen og de fælles friluft aktiviteter.
- Sikre bevaring af de sidste markveje, stier og læhegn.
- Stille krav om bedre adgang til naturen i Grøn Trepert.
- Give tilskud til etablering af langt flere offentlige teltpladser, sheltere og vandreruter.
- Etablere en ny naturzone mhp. bevarelse af værdifuld natur og landskaber.

Læs mere i Radikale Venstres udspil:

- Ny dansk allemandsret med bedre adgang til mere natur for flere, maj 2025.
- Rene søer i hele Danmark, oktober 2025.

Mere leg, mindre mistrivsel og friere uddannelsesvalg

I alle kommuner skal der ansættes flere uddannede pædagoger og lærere, bygges attraktive campusmiljøer og åbnes uddannelsesveje for flere unge

Radikale Venstre kæmper for at børn i landdistrikterne møder bedre dagtilbud og skoler. Og vi er klart imod, at unge skal have dårligere adgang til gymnasier eller universiteter fremover. Beparelser, begrænsninger og afkortninger rammer disse år daginstitutioner, skoler og studieliv i de fleste kommuner landet over. Vi vil en helt anden uddannelsespolitik med flere veluddannede lærere og pædagoger, lige adgang og flere studiepladser. Adgangskravene til gymnasierne skal sænkes til 02, så ingen, der har bestået grundskolen, afholdes fra den ungdomsuddannelse, de drømmer om. Udbuddet af videregående uddannelser skal udvikles, så der åbnes flere uddannelsespladser, der hvor de unge vil læse og hvor der er efterspørgsel på arbejdsmarkedet. Små uddannelsessteder uden for de store byer skal støttes.

Børn skal kunne lege frit og vildt, finde fællesskaber, gå på opdagelse i naturen, lære og udvikle sig, når de går i vuggestue, børnehave, skole eller fritidshjem. Uanset om det er på stenbroen, ved villavejen eller i landsbyen. Vi skal løfte alle børn og give dem bedre muligheder i fremtiden. Derfor er det en katastrofe, at kun 9 procent af børnehaverne i dag er af god kvalitet og at vilkårene for leg og aktiviteter er utilstrækkelig i 40 procent af børnehaver og vuggestuer².

Unge skal møde attraktive uddannelsesmiljøer frem for lukkede uddannelsesdøre efter 9. klasse. En kæmpe omkalfatring af gymnasie-sektoren er i gang, som kan koste mange små gymnasier livet. Samtidig lukkes tiende klasse, HTX og HF. Der kommer strammere adgangskrav til gymnasierne og færre pladser på universiteterne. Det vil i de kommende år forhindre mange unge fra især landdistrikterne, hvor færre har en boglig baggrund og får høje karakterer, i at komme ind på deres drømmeuddannelser. Det vil Radikale Venstre ændre på, for det er i forvejen også i mange af de områder, at uddannelsesniveaue er lavest og den sociale arv stærkest.

² VIVE (2025). Kvalitet i dagtilbud

Børneliv og uddannelsesmuligheder: Radikale Venstre vil

- Investere 15 mia. kr. ekstra om året i flere og bedre uddannede pædagoger, flere lærere, mere nærvær og fællesskab, gratis skolemad, bedre fritidshjem, klubber, efterskoler og legepladser.
- Give en "gymnasiegaranti" så ingen små gymnasier i landdistrikterne må lukke de næste ti år. Det skal bl.a. understøttes med 800 mio. kr. ekstra til studiecampus på tværs af ungdomsuddannelser, bedre kvalitet og studiemiljøer i særligt de mindre kommuner.
- Droppe høje adgangskrav til gymnasierne, så alle, der består grundskolen, kan komme ind på den ungdomsuddannelse, de ønsker.
- Stoppe den nye beskæring af uddannelsespladser på universiteterne, så flere kan komme ind på deres drømmeuddannelse.
- Droppe SU-besparelser, som vil ramme studerende fra landdistrikter hårdt.

Læs mere i Radikale Venstres udspil:

- **Børneløftet, september 2024.**
- **Ungdomsuddannelser til flere - ikke færre, august 2024.**
- **Uddannelser for Fremtiden, maj 2023.**

Billigere, grønnere og nemmere rundt i hele landet

Det skal være billigere for almindelige danskere at købe en ny elbil, sætte sig på elcyklen og rejse rundt mellem byerne i den offentlige transport.

Udenfor byerne er de fleste familier afhængig af at have 1-2 biler, da der er for langt mellem husene til, at alle kan dækkes af regelmæssige busser. Det ved alle, der bor på landet – og det er ikke realistisk at ændre markant på det.

For at gøre det mere attraktivt og bæredygtigt at bo på landet skal det i stedet være billigere for almindelige familier at købe en elbil. Samtidig skal trængsel og pendlertider begrænses ind mod byerne – uden at der skal bygges nye motorveje. Kommuner skal have større frihed til at sænke hastigheden i lokalsamfund.

I de lidt større byer og lokalsamfund er det vigtigt med god offentlig transport – mellem byerne og til resten af Danmark. Det kan gøre det langt mere attraktivt for familier, unge og ældre at bo i og omkring byerne, hvis de kan komme billigt til jobs, uddannelsessteder og kulturtilbud i andre byer og landsdele – også uden bil.

Der skal være bedre og billigere tog og busforbindelser mellem byerne – lavere priser, flere ruter, hyppigere afgang og højere komfort. Den lokale offentlige transport skal samtidig prioriteres, så der på regionale strækninger kan køre fulde busser mindst hver halve time hele dagen og aftenerne – til og fra vigtige knudepunkter som skoler, sundhedshuse, biblioteker og bycentre.

Men hvem drømmer i virkeligheden ikke om at kunne klare sig ved egen (el)pedalkraft gennem skove, rundt på små øer eller langs marker, åer og fjorde?

Det betydelige potentiale for cykelpendling og cykelturisme uden for de store byer skal udnyttes langt bedre til gavn for både sundhed, livskvalitet, natur, klima og trængsel. Det skal være mere sikkert og lettere at vælge cyklen til både i hverdagen og i ferierne.

Kollektiv transport, elbiler og cykelture: Radikale Venstre foreslår

Kollektiv transport og cyklisme

- 24 kr. i timen for al kollektiv transport hhv. øst og vest for Storebælt.
- 2 afgangene i timen på regionale strækninger med kollektiv transport.
- Flere lyntog til hele landet.
- Billigere offentlig transport til unge og uddannelser.
- Prioritering af lokal busdrift om trafikale knudepunkter.
- Bedre vilkår for cyklister både på landet og i byerne.
- Billige, lækre medarbejdercykler med skatterabat.

Biler

- Grønnere biler: 0 kr. i registreringsafgift på elbiler og dyrere diesel.
- Mindre trængsel: Ny differentieret ejeravgift og kilometerbaseret vejafgift på biler.

Læs uddybning og Radikale Venstres øvrige forslag:

- **Transportudspil: Rejs billigere, grønnere og nemmere rundt i hele landet.**
- **Omlægning af bilafgifter skal sikre flere elbiler på vejene, januar 2025.**

Mere ilt til lokale ildsjæle, som kan tænde udvikling og fremgang i landdistrikterne

Selvom fællesskaberne er stærke, er vilkårene også hårde for nye projekter og initiativer i landdistrikterne.

Udviklingen og fællesskaberne i mange mindre lokalsamfund er afhængige af engagerede borgere, ildsjæle, civilsamfund og foreninger. Om det er lederen af den lokale spejdergruppe, den grønne iværksætter eller kunstneren, der engagerer sig i lokalsamfundets udtryk. Men ofte kan gode idéer og kreative tanker have sværere økonomiske vilkår, fordi kundegrundlaget er mindre end i tættere befolkede områder.

Det lokale initiativ bobler, men ildsjælene mangler ilt

Overalt i de små provinsbyer og landdistrikter findes uforløste og nødlidende projekter. Lokale aktionsgrupper, landsbyforeninger og individuelle ildsjæle kæmper for at skabe udvikling og aktivitet.

For eksempel:

- En international lyduddannelse i Struer
- Et nyt havnecenter på Stevns
- Tangproduktion på Lolland

Radikale vil aktivt understøtte de gode projekter og idéer, som har potentiale til at skabe liv, jobs og grøn udvikling i de tyndest besatte områder. For de bygger alle på lokale ressourcer og ildsjæle og skaber varig udvikling – i stedet for centralt besluttet udflytning.

Radikale Venstre foreslår derfor at støtte de første års drift i udvalgte nye grønne opstartsprojekter og foreninger i landdistrikter og provinsbyer med offentlige midler. Det skal være investeringer – sammen med lokale og kommuner – i unikke projekter, der kan give bæredygtig lokal udvikling, livskvalitet eller jobs.

Lokale fællesskaber og ildsjæle Radikale Venstre vil:

Afsætte en driftspulje målrettet støtte til private virksomheder eller foreninger i landdistrikterne, som vil starte ny initiativer for bæredygtig udvikling, livskvalitet eller jobskabelse.

Støtten kan udgøre op til 50 procent af omsætningen det første år faldende til 20 procent over i alt tre år mhp. at sikre økonomisk bæredygtighed.

Radikale B